नभइति तमसःसूक्ष्मतमःपरिणामोव्योमसंवित्नभआख्या रजसःपरमांगतिमहंकारंनयति सत्वस्यपरमांगतिंमहत्तत्त्वमस्मितामात्रंशुद्धत्वंपदार्थं तस्यापिपरमागतिःप्रभुस्तत्पदार्थस्तस्यापिनिरुपाधिचिन्मात्र मित्यर्थः ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ योगवत्सांख्येपिशौचादिकंतुल्यमित्युक्तंतदत्रोपसंहरति निर्द्वंद्वानामिति सेयमात्मनिष्ठायोगैर्विषयेभ्यश्चित्तवृत्तेर्निरोधइत्युच्यते सांख्यैस्तुतत्तद्विषयसहितानांवृत्तीनांलव णोदकन्यायेनप्रविलापनमित्युच्यते एवमयंभाषाभेदएव शमादिसाधनंकैवल्यंचफलंपक्षद्वयेपिसमानमितिप्रागुक्तंनप्रस्मर्तव्यं ॥ ७९ ॥ भगवंतंषड्गुणैश्वर्यसंपन्नंपरमात्मानमेवपरंमोक्षाख्यंस्थानंप्राप्यआज न्ममरणंसर्वज्ञत्वाज्जन्ममरणादिकंतत्रस्मरंतिनवामोक्षेविशेषविज्ञानमस्तिनवेतिप्रश्नः कस्मिन्नुभगवोविज्ञातेसर्वमिदंविज्ञातंभवति यएवंवेदाहंब्रह्मास्मीतिसइदंसर्वंभवतीतिमोक्षेसार्वज्ञ्यसार्वात्म्ययोःश्रवणात्

नभोवहतिलोकेशरजसःपरमांगतिं॥ रजोवहतिराजेंद्रसत्वस्यपरमांगतिं॥७६॥ सत्वंवहतिशुद्धात्मन्परंनारायणंप्रभुं॥ प्रभुर्वहतिशुद्धात्मापरमात्मानमात्म ना॥७७॥ परमात्मानमासाद्यतद्भूतायतनामलाः॥ अमृतत्वायकल्पंतेननिवर्तंतिवाविभो॥ ७८॥ परमासागतिःपार्थनिर्द्वंद्वानांमहात्मनां॥ सत्यार्जवरतानां वैसर्वभूतदयावतां॥ ॥ ७९ ॥ युधिष्ठिरउवाच स्थानमुत्तममासाद्यभगवंतंस्थिरव्रताः॥ आजन्ममरणंवातेस्मरंत्युतनवानघ ॥ ८० ॥ यदत्रतथ्यं तन्मेत्वंयथावद्वक्तुमर्हसि॥ त्वद्वृतेपुरुषंनान्यंप्रष्टुमर्हामिकौरव॥ ८१ ॥ मोक्षेदोषोमहानेषप्राप्यसिद्धिगतानृषीन्॥ यदितत्रैवविज्ञानेवर्त्ततेयतयःपरे ॥ ८२ ॥ प्रवृत्तिलक्षणंधर्मंपश्यामिपरमंनृप॥ मग्नस्यहिपरंज्ञानंकिंनदुःखतरंभवेत्॥ ८३॥ भीष्मउवाच यथान्यायंत्वयातातप्रश्नःपृष्टःसुसंकटः॥ बुधानाम पिसंमोहःप्रश्नेस्मिन्भरतर्षभ॥ ८४॥ अत्रापितत्त्वंपरमंशृणुसम्यङ्मयेरितं॥ बुद्धिश्चपरमायत्रकापिलानांमहात्मनां ॥ ८५ ॥

यत्रत्वस्यसर्वमात्मैवाभूत्तत्केनकंपश्येदितिविशेषविज्ञानाभावश्रुतेश्चसंशयः ॥ ८० ॥ ८१ ॥ एषद्विविधोपिमोक्षेमहान्दोषःस्फुरति सिद्धिगतान्मोक्षप्रतिपादकान् ऋषीन्मंत्रान्प्राप्यस्फुरति परस्परविरुद्ध स्यैकत्रपक्षद्वयस्यासंभवात् अन्यतरांगीकारेऽवश्यकर्तव्येऽन्यतरश्रुतेर्बाधोभवतीत्यर्थः यदीति तत्रैवमोक्षेपिविज्ञानेविशेषदर्शनेसतिकर्मैवश्रेष्ठंकिंसंन्यासाद्यायासेनेत्यर्थः ॥ ८२ ॥ तदभावेतुमहान्दोषःसुषु प्ताविवविगलितज्ञानस्यापिज्ञानमस्तीत्युच्यतेचेत् इतोदुःखतरंअयुक्ततरंनकिंचिदित्यर्थः ॥८३॥ बुधानांमैत्रेयीप्रभृतीनामप्यत्रसंमोहोदृश्यते तथाहि मैत्रेयीमुक्तौद्वैतदर्शनेकर्मफलसाम्यंद्वैतादर्शनेमूढतमत्व चपश्यंतीअन्यतरस्यश्रेयस्त्वमप्रतिपद्यमानायाज्ञवल्क्यमवोचत् अत्रैवमाभगवानमूमुहदिति मामां ॥ ८४ ॥ ८५ ॥

Digitized by Google